

Sygn. akt VII U 2068/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: sekr. sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 maja 2020 r. w Warszawie

sprawy B. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania B. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 11 kwietnia 2019 r. znak:(...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje B. J. prawo do obliczenia wysokości emerytury bez odliczania kwot pobranych emerytur na podstawie art. 25 ustęp 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

UZASADNIENIE

B. J. w dniu 9 maja 2019r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. z dnia 11 kwietnia 2019r., znak: (...), odmawiającej uchylenia decyzji z dnia 17 kwietnia 2013r., a zarazem stwierdzającej jej wydanie z naruszeniem prawa.

Uzasadniając swe stanowisko B. J. wskazała, że decyzja z dnia 17 kwietnia 2013r. jest dla niej krzywdząca. Jak przyznał organ rentowy, została wydana z naruszeniem prawa. Poprzez wydanie tej decyzji ubezpieczona została finansowo ukarana z powodu wadliwych przepisów i długiego czasu oczekiwania na wyrok Trybunału Konstytucyjnego. Tak długi okres spowodował upływ 5 – letniego terminu określonego w art. 146 k.p.a. Ubezpieczona powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019r. w sprawie o sygn. akt P 20/16 wniosła więc o uchylenie decyzji z dnia 11 kwietnia 2019r. i orzeczenie co do istoty sprawy (odwołanie z dnia 6 maja 2019r., k. 2 – 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania, a uzasadniając swe stanowisko powołał się na art. 146 § 1 k.p.a., zgodnie z którym uchylenie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego została ona wydana, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej doręczenia upłynęło 5 lat. Wówczas na podstawie art. 151 § 2 k.p.a. należy stwierdzić wydanie zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa i wskazać, z jakich przyczyn jej nie uchylono. W rozpatrywanej sprawie ZUS, powołując się na wymienione przepisy, uznał że nie było możliwe uchylenie decyzji z dnia 17 kwietnia 2013r., ponieważ od dnia jej doręczenia upłynął pięcioletni termin (odpowiedź na odwołanie z dnia 22 maja 2019r., k. 6 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 24 czerwca 2019r. ubezpieczona podtrzymała dotychczasowe stanowisko oraz wniosła o przeprowadzenie dowodu na okoliczność doręczenia decyzji z dnia 17 kwietnia 2013r., na którą powołał się organ rentowy oraz celem udowodnienia, że faktycznie upłynęło 5 lat od dnia, w której ta decyzja została jej doręczona. Następnie w piśmie procesowym z dnia 17 grudnia 2019r. B. J. zakwestionowała upływ 5 – letniego terminu liczony od daty doręczenia decyzji. Wskazała również, że nie jest w stanie sobie przypomnieć kiedy decyzja została jej dostarczona, a zatem, czy faktycznie upłynął 5 – letni okres wskazujący na przedawnienie (pismo procesowe z dnia 24 czerwca 2019r., k. 11 – 13 a.s., pismo procesowe z dnia 17 grudnia 2019r., k. 27 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. J., urodzona w dniu (...), w dniu 9 stycznia 2013r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 17 kwietnia 2013r., znak: (...) organ rentowy przyznał prawo do emerytury powszechnej od dnia 1 lutego 2013r., tj. od daty nabycia uprawnień. Podstawa wymiaru emerytury, obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej, została pomniejszona o sumę kwot pobranych emerytur po uwzględnieniu kwoty wypłaconego wyrównania, tj. 26.066,36 zł. Do jej wyliczenia uwzględniono średnie dalsze trwanie życia wynoszące 254,10 m-cy. Obliczona przez organ rentowy wysokość emerytury wyniosła 1.750,07 zł, ale ponieważ była niższa od dotychczas pobieranej emerytury wyliczonej zgodnie z art. 29 ustawy emerytalnej, to w decyzji zostało wskazane, że nadal będzie wypłacane świadczenie dotychczasowe. Na jej odwołanie pracownik Zakładu dokonał adnotacji o wysyłce w dniu 18 kwietnia 2013r. (wniosek o emeryturę z dnia 9 stycznia 2013r., k. 1 – 7 tom II akt organu rentowego, decyzja z dnia 17 kwietnia 2013r., k. 17 – 20 tom II akt organu rentowego).

W dniu 14 maja 2015r. B. J. złożyła w ZUS wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia zgodnie z ustawą z 5 maja 2015r. W odpowiedzi organ rentowy w dniu 16 czerwca 2015r. przeliczył emeryturę ubezpieczonej od dnia 1 maja 2015r. i ustalił jej wysokość na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej (wniosek o przeliczenie emerytury z dnia 14 maja 2015r., nieponumerowane karty tom II akt organu rentowego, decyzja ZUS z dnia 16 czerwca 2015r., nieponumerowane karty tom II akt organu rentowego).

W dniu 6 marca 2019r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygn.

P 20/16, w którym orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019r. poz. 39 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...)r. kobiet, które przed dniem 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy. Powyższe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego zostało opublikowane w dniu 21 marca 2019r. (okoliczność bezsporna).

W dniu 3 kwietnia 2019r. ubezpieczona złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o ponowne przeliczenie emerytury (wniosek o wznowienie postępowania z 3 kwietnia 2019r., nieponumerowane karty tom II akt organu rentowego).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2019r. wznowił postępowanie w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019r. w sprawie emerytury przyznanej decyzją z dnia 17 kwietnia 2013r. Następnie w tym samym dniu, tj. 11 kwietnia 2019r., wydał decyzję znak: (...) w której odmówił uchylenia decyzji z dnia 17 kwietnia 2013r. stwierdzając zarazem jej wydanie z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 146 k.p.a. uchylenie decyzji nie może nastąpić jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat. W takim przypadku na podstawie art. 151 § 2 k.p.a. organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności, z powodu których decyzji nie uchylił. Stosując wymienione przepisy ZUS ocenił, że w sprawie B. J. nie było możliwe uchylenie decyzji z dnia 17 kwietnia 2013r., ponieważ od dnia jej doręczenia upłynął pięcioletni termin (postanowienie z dnia 11 kwietnia 2019r., nieponumerowane karty tomu II akt organu rentowego, decyzja ZUS z dnia 11 kwietnia 2019r., nieponumerowane karty tomu II akt organu rentowego).

Powyższy stan faktyczny, który nie był sporny między stronami, Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego, których wiarygodność nie budziła wątpliwości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie B. J. podlegało uwzględnieniu.

Na wstępie rozważań należy przypomnieć, że spór w przedmiotowej sprawie powstał w związku z tym, że Trybunał Konstytucyjny w dniu 6 marca 2019r. wydał wyrok w sprawie o sygn. P 20/16, w którym orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r., w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...)r., które przed dniem 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy.

Konsekwencją każdego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, wynikającą z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, jest to, że takie orzeczenie stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2020r., poz. 53), zwana dalej ustawą emerytalną, nie zawiera odpowiedniej regulacji określającej wprost zasady i tryb postępowania w omawianym przypadku. Jednak orzeczenie, o którym mowa w art. 190 ust. 4 Konstytucji, stanowi samodzielną i szczególną podstawę wznowienia postępowania wymienioną *expressis verbis* w przepisach regulujących postępowanie zarówno sądowe (art. 401¹ k.p.c. i art. 540 § 2 k.p.k.), jak i administracyjne (art. 145a k.p.a.).

W rozpatrywanym przypadku wobec faktu, że w dniu 6 marca 2019r. Trybunał Konstytucyjny wydał wymienione wcześniej orzeczenie, a ubezpieczona w terminie wystąpiła ze skargą o wznowienie postępowania, organ rentowy, stosując powołany art. 145a k.p.a. w związku z art. 149 § 1 k.p.a. wznowił postępowanie w sprawie emerytury przyznanej decyzją z dnia 17 kwietnia 2013r. Tego rodzaju postanowienie wznowiające postępowanie – w myśl art. 149 § 2 k.p.a. - stanowi następnie podstawę do przeprowadzenia postępowania co do przyczyn wznowienia oraz co do rozstrzygnięcia istoty sprawy. Rodzaj rozstrzygnięć co do istoty, jakie mogą być wydane, określa natomiast art. 151 k.p.a., który w § 1 przewiduje, że organ administracji publicznej, o którym mowa w art. 150, po przeprowadzeniu postępowania określonego w art. 149 § 2 wydaje decyzję, w której:

1. odmawia uchylenia decyzji dotychczasowej, gdy stwierdzi brak podstaw do jej uchylenia na podstawie art. 145 § 1, art. 145a lub art. 145b, albo
2. uchyla decyzję dotychczasową, gdy stwierdzi istnienie podstaw do jej uchylenia na podstawie art. 145 § 1, art. 145a lub art. 145b i wydaje nową decyzję rozstrzygającą o istocie sprawy.

Mimo, że zacytowany przepis odwołuje się m.in. do art. 145a § 1 k.p.a. i przewiduje możliwość żądania wznowienia postępowania w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, to art. 146 § 1 k.p.a. wskazuje, że uchylenie decyzji z tej przyczyny nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat. Właśnie na ten przepis powołał się organ rentowy odmawiając uchylenia decyzji z dnia 17 kwietnia 2013r. W ocenie Sądu, w rozpatrywanej sprawie nie można było jednak przyjąć, że organ rentowy skutecznie doręczył ubezpieczonej ww. decyzję w terminie 6 dni, następujących po dniu nadania przesyłki, jak wskazał w załączniku do pisma procesowego z dnia 20 stycznia 2020r. (k. 34 – 35 a.s.). Co prawda nie budziło wątpliwości, że adres B. J., na który kierowana była korespondencja organu rentowego był prawidłowy, nie oznacza to jednak, że ubezpieczona w terminie hipotetycznie tylko przyjętym przez ZUS, przesyłkę odebrała. P. została wysłana do ubezpieczonej listem zwykłym i Sąd nie neguje stanowiska Zakładu, że taka forma nie naruszyła obowiązujących przepisów. Zgodnie z brzmieniem art. 71a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie

ubezpieczeń społecznych (Dz.U z 2020r. poz. 266) Zakład może przysłać pisma i decyzje listem zwykłym. Jednak w takim przypadku, w razie sporu, ciężar dowodu doręczenia pisma lub decyzji, o których mowa w ust. 1, spoczywa na Zakładzie (art. 71a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Inaczej mówiąc, przesyłanie przez Zakład korespondencji listem zwykłym powoduje, że to Zakład, a nie osoba, do której przesyłka jest kierowana, winien jednoznacznie wykazać, w jakiej dacie decyzja została doręczona. Okoliczność, że przepis art. 71a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych umożliwia doręczenia decyzji listem zwykłym, nie zwalnia więc organu rentowego z dowodzenia faktu skutecznego doręczenia decyzji administracyjnej. Nie można zatem obciążać ubezpieczonej ciężarem dowodu wykazywania, że decyzja nie została jej doręczona, a może i więcej. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Szczecinie w uzasadnieniu wyroku z dnia 27 lutego 2020r. (III AUa 461/19, Lex nr 2923459), nawet jeżeli decyzja o przyznaniu emerytury w wieku powszechnym została doręczona, to rolę organu rentowego jest wskazanie w jakiej dacie to nastąpiło, przy czym nie jest wystarczające jedynie domniemanie faktyczne daty doręczenia. Fakt, że ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie emerytury w związku z uzyskaniem powszechnego wieku emerytalnego, a następnie kontynuowała pobieranie emerytury, nie prowadzi do domniemania faktycznego skutecznego doręczenia decyzji administracyjnej w określonej dacie. Ubezpieczona mogła pozostawać w usprawiedliwionym przekonaniu, że wystarczające było zweryfikowanie przez organ rentowy wysokości świadczenia emerytalnego, w związku z czym było ono dalej wypłacane.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy przedstawił jedynie dowód pośredni wskazujący na datę wysłania zaskarżonej decyzji, nie zdołał zaś dowieść, czy ta decyzja faktycznie została nadana oraz kiedy została doręczona. Natomiast fikcja doręczenia po 6 dniach od daty nadania, na którą powołał się Zakład w toku postępowania, nie wynika z obowiązujących przepisów. Wprawdzie rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 29 kwietnia 2013 roku w sprawie warunków wykonywania usług powszechnych przez operatora wyznaczonego (Dz. U. z 2013r., poz. 545) przewiduje wskaźniki czasu przebiegu przesyłek w obrocie krajowym, w tym wspomniane 6 dni, ale te wskaźniki nie są równoznaczne z domniemaniami, a tym bardziej z pewnością doręczenia przesyłki w określonej dacie, która w każdym konkretnym przypadku może być inna. W art. 146 k.p.a., który wskazuje na termin pięcioletni chodzi zaś o tę konkretną datę doręczenia indywidualnemu adresatowi, a nie o wskaźnik doręczenia przesyłki przewidziany jako zakładany, a niekoniernie rzeczywisty.

Zdaniem Sądu, dla możliwości przyjęcia upływu pięcioletniego terminu bez znaczenia pozostaje również okoliczność złożenia przez B. J. w dniu 14 maja 2015r. wniosku o przeliczenie świadczenia emerytalnego. Nie dowodzi ona tego, że ubezpieczona decyzją o przyznaniu emerytury powszechnej odebrała, tym bardziej, że we wniosku o przeliczenie emerytury podała inny symbol i numer świadczenia niż ten, który znajduje się w decyzji z 17 kwietnia 2013r.

Podsumowując, z uwagi brak dowodu doręczenia decyzji z dnia 17 kwietnia 2013r., nie sposób ustalić kiedy do doręczenia doszło. Tym samym brak podstaw, by przyjąć, że upłynął 5 letni termin, o którym mowa w treści art. 146 § 1 k.p.a. W tym stanie rzeczy zachodziły podstawy do zmiany zaskarżonej decyzji. Skoro organ rentowy mimo, że był zobligowany uchylić decyzję z dnia 17 kwietnia 2013r. i wydać nową z równoczesnym przyznaniem stosownego wyrównania za cały okres, w którym obliczano emeryturę z pomniejszaniem jej wysokości o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur przyznanych przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, a tego nie uczynił, to Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił decyzję, o czym orzekł w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć:

-(...)

- (...)